

Henne Arnolt Verschuren studeerde af in sociaal-culturele wetenschappen en gezinstherapie. Vervolgens schoorde hij zich in lichaamsgerichte psychotherapie, sjamanisme en traumahealing. Van 2004-2015 was hij directeur van Bodymind Opleidingen, waar hij nog steeds aan verbonden is. Daarnaast heeft hij een eigen praktijk: www.lifeinprogress.nl.

GroupThink

GroupThink, of GroepsDenken, kan in het kort omschreven worden als het verschijnsel dat een groep slimme mensen tot een dom besluit komt. Waarschijnlijk het meest dramatische voorbeeld in de geschiedenis is het kort na de lancering ontploffen van de Space Shuttle Challenger, nu bijna 36 jaar geleden. Daarbij kwamen alle bemanningsleden om, inclusief een lerares die vanuit de ruimte een les zou verzorgen. Het hele proces dat leidde tot deze catastrofale afloop is minutieus gedocumenteerd en nog altijd op Netflix te zien.^[1]

Factoren die gemakkelijk kunnen leiden tot GroepsDenken zijn besluitvorming onder grote druk, overtuigd zijn van het eigen gelijk en verlies van creativiteit en onafhankelijk denken. In het geval van de Challenger waren de ingenieurs er niet zeker van dat lancering op dat moment veilig was, maar gingen uiteindelijk akkoord onder de toenemende druk van de managers. De al twee keer uitgestelde lancering was een prestigezaak geworden.

Binnen iedere groep bestaat de spontane neiging om in meningen, gebruiken en morele overtuigingen naar elkaar toe te bewegen. Een groot voordeel daarvan is het gevoel 'erbij te horen', 'lid' te mogen zijn, een gevoel van groepscohesie te ervaren, wat in veel situaties betrekkelijk onschuldig is. Het kan echter al snel minder onschuldig worden als dit leidt tot uitsluiting, een exclusieve wij-zijbenadering. In die situatie zijn we niet meer in staat ons in het perspectief van de ander te verplaatsen, in de ander zijn schoenen te gaan staan en komen we vast te zitten in onze eigen aannames. Uiteindelijk kan dit uitmonden in een overtuiging van morele superioriteit.

In het coronatijdperk zijn we hier steeds meer tekenen van gaan zien, de ruimte voor twijfel en afwijkende standpunten is stap voor stap kleiner geworden. Wat Mona Keijzer, de afgetreden staatssecretaris, in een interview heel treffend omschreef als 'hetspiegelpaleis van redeneringen', waarmee ze uiteraard doelde op het kabinetsbeleid.^[2]

"Today's theme is 'Getting Beyond Group Think'."

'het meest gevaarlijke van GroepsDenken is de illusie van het morele gelijk, waarin er nog maar één denkrichting overblijft'

Uiteindelijk kon zij niet leven met de onwrikbare aannames waarop het beleid steeds gebaseerd bleef en waarover een open gesprek onmogelijk bleek. Nieuwe informatie werd niet of nauwelijks onderdeel van het beleid, zoals het onderzoeksrapport van november 2021 van het Trimbos Instituut naar de mentale gezondheid van studenten hoger onderwijs, aangevraagd door het Ministerie van OCW.^[3] De cijfers liegen er niet om: 51 procent van de studenten heeft psychische klachten, waarvan 12 procent ernstig, terwijl 26 procent af en toe de wens heeft gehad om dood te zijn. Ook dit rapport heeft vooralsnog niet geleid tot discussie en/of bijstelling van het beleid. Uit eerder onderzoek bleek al dat jongeren vooral sociale contacten en perspectief missen.

Inmiddels zijn we in een kritische fase beland waarin om ons heen alle verschijnselen van GroepsDenken zichtbaar aan het worden zijn.

Het meest gevaarlijke daarvan is de illusie van het morele gelijk, waarin er nog maar één denkrichting overblijft die moet worden gevolgd. Dat is het moment waarop afwijkende standpunten er niet meer toe doen en simpelweg van tafel geveegd worden.

Begin december deed Femke Halsema een oproep aan het kabinet om een 'Denktank' samen te stellen. 'Zet mensen van verschillende disciplines bij elkaar en laat hen voorstellen formuleren voor de komende twee jaar.' Volgens haar is de denkracht in Nederland volop aanwezig en dan moet het niet alleen gaan over de zorg, maar ook over

de economische en sociale gevolgen. Een dergelijke 'Denktank' zou met de nodige creativiteit aan de slag kunnen en een nieuw perspectief creëren.^[4] ■

BRONVERMELDING:

1. Netflix Documentaire – Challenger: The Final Flight
2. De Balie. *Mona Keijzer spreekt zich uit over de coronamaatregelen*. 30 december 2021. Geraadpleegd op 17 januari 2022 via https://www.youtube.com/watch?v=7lyiBpD2Nxx&ab_channel=DeBalie
3. Trimbos-instituut. *Monitor Mentale gezondheid en Middelengebruik Studenten Hoger Onderwijs*. (2021). Geraadpleegd op 17 januari 2022 via <https://www.trimbos.nl/aanbod/webwinkel/af1955-monitor-mentale-gezondheid-en-middelengebruik-studenten-hoger-onderwijs/>
4. *Halsema roept regering op: creëer corona-denktank voor lange termijn*. Metro, 5 december 2021. Geraadpleegd op 17 januari 2022 via <https://www.metronieuws.nl/in-het-nieuws/binnenland/2021/12/halsema-denktank-corona/>